

УДК 069:379.85:578.834

Марина Белікова

канд.істор.наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу,
Національний університет «Запорізька політехніка»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МУЗЕЯХ УКРАЇНИ ТА СВІТУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Запровадження інноваційних технологій в музеях України та світу вивчали багато дослідників М. Й. Рутинський [1, с. 68, 107–108, 127–160.], Т. Ю. Юрєнева [2, с. 417–426.], М. В. Белікова [3, 4] та ін. [5]. Однак в умовах світової пандемії музеї зіткнулися з новими викликами. Тож актуальною є мета нашого дослідження – виявити інноваційні технології в музеях України та світу під час пандемії.

Запровадження інноваційних технологій у музейну справу України відбувалося порівняно з провідними країнами світу із запізненням у тридцять років і пройшло такі етапи. На першому наприкінці 90-х рр. ХХ ст. – 10-ті рр. ХХІ ст., з'являються музейні сайти, до обігу введені аудіогіди, 3D панорами, голографічні інновації та розпочато комп'ютерний облік фондів колекцій. На другому етапі, у 10-ті рр. ХХІ ст. в музейній практиці поширюються QR-коди, налагоджується зворотний зв'язок між музейною аудиторією та персоналом у соціальних мережах, українські музеї відкриваються для віртуального відвідування на сайтах та участі у Google Art Project. У 2020–2021 рр. з появою світової пандемії і зменшенням кількості оффлайн-відвідувачів музеї намагаються утримати діалог із публікою онлайн: зробити відвідування доступними для широкого загалу та отримувати кошти для власного фінансування.

Важливим на початку 20-х рр. ХХІ ст. стало запровадження українськомовних аудіогідів у музеях світу. Культурний проєкт здійснюється для представників української громади, учнів і студентів місцевих шкіл

та університетів для українців, які живуть та мандрують іншими країнами, а також іноземців, які вивчають українську мову.

На початку травня 2021 р. шістнадцятий українськомовний аудіогід було запущено у Музеї Сергія Параджанова у Республіці Вірменії. Наприкінці 2020 р. у Львові було анонсовано про готовність запустити два автобусні аудіогіди українською. Особливістю аудіогіда Вільнюсом є те, що увага слухачів зосереджена на тих архітектурних пам'ятках, що пов'язують це місто з Україною. Продовжується запуск ще двох зразків – у Версальському палаці у Франції та Музеї природознавства в Берліні.

Від 10-их рр. ХХІ ст. музеї презентують себе в соціальних мережах, що забезпечує зворотний зв'язок між музейною аудиторією та працівниками. Сьогодні саме тут відбувається популяризація музейної діяльності, оскільки кількість підписників в Instagram досягає сотні тисяч та навіть мільйонів: Лувр – 4,5 млн, Метрополітен – 3,8 млн, Британський музей – 2 млн, Прадо – 826 тис., Ермітаж – 696 тис. Національний музей історії України в Другій світовій війні (близько 1 млн відвідувачів на рік) має 603 підписників, а Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник зовсім не представлений.

Основні напрямки діяльності музеїв у соцмережах:

- прямі включення YouTube, Instagram, Facebook (екскурсії – Лувр, Ермітаж, співробітники Музею Прадо розповідають про колекцію Прадо, Британський – процес та результати реставрації);
- платний віртуальний тур високої якості (Прадо, 2,50 євро);
- пропозиції товарів та новинок від улюблених брендів у музейних магазинах (Лувр, Британський, Метрополітен, Ермітаж);
- проведення challenge – фото підписників з імітацією шедеврів Лувру, музейне селфі;
- проведення заходів до Міжнародного дня музеїв 18 травня (у Луврі – акція «Ніч в музеї Леонарда да Вінчі»; у Метрополітені – серія бесід «Люди: глобальний діалог між музеями та публікою» для науковців, художників, архітекторів, письменників, активістів в Zoom;
- проведення заходів для підписників (у Прадо вікторини до картин з відповідями в коментарях #Metaccess для художників з інвалідністю та глухих – написати відгук на шедевр, який викликає зацікавлення або надихає);

– онлайн-заходи для дітей та підлітків (#Metteens у Метрополітені, «Малюємо Ермітаж вдома» та з котиком Сигизмундом в Ермітажі);

Отже, під час пандемії для людей, які не мають можливості відвідати музей, відцифровані експонати, віртуальні тури, прямі включення є безцінними. Аудиторія може досліджувати багато найвідоміших експонатів музею, не виходячи з власного будинку. Це не тільки створює відчуття доброї волі з музеєм, але й допомагає охопити значно ширшу аудиторію. Інноваційні технології можуть допомогти наблизити відвідувачів до музею та збільшити увагу та зацікавленість до своїх колекцій.

Ключові слова: музеї, інноваційні технології, аудіогіди, QR-код, соцмережі.

Список використаних джерел

1. Рутинський М. Й. Музеезнавство : навч. посіб. / М. Й. Рутинська, О. В. Стецюк. – Київ : Знання, 2008. – 428 с.
2. Юрєнева Т. Ю. Музееведение : учебник для высш. шк. / Т. Ю. Юрєнева // Москва : Академический проект, 2003. – 605 с.
3. Белікова М. В. Запровадження інноваційних технологій в музеях України / М. В. Белікова // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип. 43. – С. 302–306.
4. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеезнавства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Белікова, В. М. Зайцева. – Запоріжжя : ЛІПС ЛТД, 2015. – 180 с.
5. Charr M. How technology is bringing museums back to life. MuseumNext [Electronic resource] 2020. URL: <https://www.museumnext.com/article/how-technology-is-bringing-museums-back-to-life/> (date of application 16.05.2021).